

**LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS
MOKSLO TARYBA**

**NUTARIMAS
DĖL KANDIDATŪROS TEIKIMO
MEILĖS LUKŠIENĖS PREMIJOS KONKURSUI**

2022 m. rugsėjo 29 d. Nr. TN-97
Vilnius

Nutaria 2022 m. Meilės Lukšienės premijos konkursui teikti Lietuvos istorijos instituto Archeologijos skyriaus vyresniosios mokslo darbuotojos dr. Agnės Čivilytės kandidatūrą už jos svarų mokslinį-educacinį indėlį minint Marijos Alseikaitės – Gimbutienės (1924 – 1994) šimtąsias gimimo metines. Ši mūsų nominacija grindžiama solidžiu dr. Agnės Čivilytės įgyvendintu projektu – „Kultūrinimo darbas mano tiesioginė, ne antrinė, pareiga“: Marijos Alseikaitės–Gimbutienės (1921–1994) gyvenimo ir mokslinės veiklos tyrinėjimas, įamžinimas ir tarptautinė sklaida, minint jos šimtmetį“.

Teikdami Agnės Čivilytės kandidatūrą, LII Mokslo taryba neabejoja, jog dr. A. Čivilytės vos per vienerius metus atliktas milžiniškas darbas paliko ženklų pėdsaką Lietuvos kultūroje ir jaunosios kartos ugdyme. Visuomenėje primirštas garsios išėivijos archeologės Marijos Alseikaitės–Gimbutienės vardas A. Čivilytės dėka tapo vienu svarbiausiu 2021 m. kultūrinių renginių ir gimnazijų programų akcentu. Minint jos šimtąsias gimimo metines, A. Čivilytė perskaitė daugybę solidaus turinio paskaitų Lietuvos kultūrinėse įstaigose, gimnazijose, radijuje ir televizijoje Lietuvoje ir JAV. Žinią apie Mariją Alseikaitę–Gimbutienę skleidė su dideliu užsidegimu ir originalia idėja: pažvelgti į šią asmenybę iš XXI amžiaus perspektyvos. Savo paskaitose A. Čivilytė akcentavo M. Gimbutienės darbų reikšmę šių dienų mokslui ir jos idėjinių vertybių puoselėjimą bei saugojimą ateities kartoms. A. Čivilytė pabrėžė, jog tai, apie ką rašė M. Gimbutienė yra aktualu ir šiandien: civilizacinis pradas negali būti sunaikintas.

Ryškų pėdsaką visuomenei paliko 2021 m. rudenį Lietuvos nacionaliniame muziejuje atidaryta paroda „Deivės ir kariai: Marijai Gimbutienei – 100“. Surengti šią parodą buvo A. Čivilytės idėja. Ji ženkliai prisidėjo prie šios idėjos įgyvendinimo, važiavo į Sakartvelo, Vienos gamtos istorijos, Valetos archeologijos ir Bukarešto nacionalinį muziejus, tarėsi dėl eksponatų skolinimo parodai,

rašė parodos dalių „Deivės“ ir „Marijos Gimbutienės gyvenimo kelias“ koncepcijas. Ši paroda buvo pirmoji tokio masto tarptautinė archeologijos paroda Lietuvoje su stipria edukacine mintimi, į kurią plūdo moksleivių grupės ir tūkstančiai lankytojų iš Lietuvos ir užsienio.

Turime pabrėžti, kad akademinėje erdvėje didžiulio susidomėjimo sulaukė A. Čivilytės organizuota tarptautinė virtuali konferencija „Marija Gimbutienė (1921–1994) Lietuvoje ir pasaulyje“ (Maria Gimbutas in 21th century: Memory and Significance”), vykusi Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Valdovų rūmuose 2021 m. balandžio 29–30 d. Konferencijoje dalyvavo iškilūs mokslininkai iš JAV, Indijos, Vokietijos, Lenkijos, Turkijos, Italijos, Prancūzijos ir Lietuvos. Konferenciją globojo Jo Ekselencija Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus, asmeniškai pažinojęs Mariją Gimbutienę.

Žinią apie Mariją Gimbutienę A. Čivilytė skleidė ir stažuodamasi JAV. Ji aplankė lietuvių bendruomenes Klyvlande ir Los Andžele, skaitė paskaitas, bendravo su Mariją Gimbutienę pažinojusiais žmonėmis, giminėmis. Originali A. Čivilytės idėja – surengti parodą Bafalo (Buffalo) universiteto Marian E. White muziejuje „Žmogaus kūnai ir galvos“, kurios svarbią dalį sudaro Marijos Gimbutienės idėjos apie antropomorfinę plastiką ir jų vertinimą pasaulio archeologijoje. Čivilytės įdirbis atsispindi jos publikacijose. Metų pabaigoje pasirodė pirmoji Marijos Gimbutienės šimtmečio minėjimo knyga, sudaryta A. Čivilytės – leidinio „Lietuvos archeologija“ 48 tomas. A. Čivilytė taip pat parašė straipsnius kituose kultūriniuose leidiniuose bei įvadinį straipsnį antrajam knygos „Senoji Europa“ leidimui.

Esam įsitikinę, jog A. Čivilytės darbas, kurio pavadinime cituojami Marijos Gimbutienės žodžiai „Kultūrinimo darbas mano tiesioginė, ne antrinė, pareiga“ atspindi LII Mokslo tarybos nominantės A. Čivilytės siekį tęsti pradėtus darbus, išlaikant nuolatinį ryšį su visuomene, o ypač su jaunąja karta. Jos neišsenkantis entuziazmas bei dalinimasis savo žiniomis su įvairaus amžiaus ir interesų auditorija įrodo jos gebėjimą ugdyti ir sudominti, klausti ir diskutuoti, kelti tikslus ir motyvuoti.

Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas

Darius Staliūnas

Parengė
Mokslo tarybos sekretorius
Darius Baronas